

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

2009-12-15

1 (11)

Dnr 511-17997-02
83-211

Enheten för skydd av natur

Se sändlista

BILDANDE AV TJUVBERGETS NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsas på bifogad karta (bilaga 3) och med de gränser som slutligen märks ut i fält som naturreservat.

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser ska gälla.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 1).

Naturreservatets namn ska vara Tjuvbergets naturreservat.

Befintligt utsiktstorn och vindskydd i anslutning till detta ingår inte i reservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Tjuvbergets naturreservat
RegDOS-id:	21-2014835
Kommun:	Bollnäs
Karta:	Ekonomisk karta 14G 9g
Lägesbeskrivning:	Naturreservatet är beläget ca 5 km söder om Bollnäs, vid sjön Övra Herten, se bifogad översiktskarta (bilaga 2)
Centrumkoordinater (Rikets nät, RT 90):	X: 6796763 Y: 1530729

Gräns:	Se bifogad beslutscharta (bilaga 3), gränsen är markerad med svart punktstreckad linje.
Fastigheter och markägare:	
Areal (från VIC Natur):	Total areal 90,6 ha Därav landareal 89,9 ha Produktiv skogsmark 87,0 ha Därav naturskog* 43,2 ha *Areal från Länsstyrelsens naturskogsinventering
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Friluftsliv	Området är av stort intresse för friluftslivet

Syftena med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden och att vårda och bevara den värdefulla naturmiljön i området och att tillgodose friluftslivets behov av områden. De värdefulla livsmiljöerna av naturskogsartade tallskogar, granskogar, blandskogar och triviallövskogar samt de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer ska ha gynnsamt tillstånd. Strukturer som gamla, grova och senvuxna träd, hålträd, torrakor, högstubbar, lågor, örtrikt fältskikt, block och branter ska förekomma i en för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Typiska arter, som tjäder*, bronsbjon, trolldruva, tibast, blåsippa, violettgrå tagellav, dvärgbägarlav, stuplav, bårdlav, rosenticka, tallticka, ullticka och rynkskinn ska ha gynnsamt tillstånd, liksom de skyddsvärda arterna tretåig hackspett*, myskmåra, gropticka, skinnporing, gräddticka och ostticka. Det ska finnas möjlighet för besökare att uppleva naturen i området.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området
- Exploatering och arbetsföretag i området förhindras
- Stora delar av skogsmiljöerna lämnas för fri utveckling
- Ringbarkning och fällning av yngre gran genomförs vid behov i lövrika biotoper

- Naturreservatet görs tillgängligt för friluftsliv

* Arter upptagna på bilaga 1 i Fågeldirektivet (79/409/EEC)

Skälen för länsstyrelsens beslut

Områdesbeskrivning

Tjuvberget ligger ca fem km söder om Bollnäs och strax sydväst om sjön Övra Herten. Det långsträckta och delvis branta berget ligger huvudsakligen i nord-sydlig riktning och höjer sig som mest 210 m ö h. Området är mycket varierat med stora höjdskillnader och olika skogstyper.

I den östra delen av naturreservatet Tjuvberget finns östvända klippstup med rasmark nedanför. Rasmarken består till stor del av stora eller löst liggande mossbelupna block. Lodytorna ligger delvis nära strandlinjen och i den nordligaste delen av branten går stup och brant rasmark ända ned mot sjön. I branten och strax nedanför är skogen gles, talldominerad och urskogsliknande. I rasmarken och längre ned tättnar skogen och övergår successivt i bördig granskog av ris- eller örtristyp. Denna skog är trots viss påverkan av skogsbruk olikåldrig med inslag av 200-åriga granar och lövträd som björk, sälg och grova aspar. Även här finns rikligt med död ved. Längre ned i sluttningen blir marken successivt allt fuktigare och är slutligen på gränsen till sumpig.

Ytterligare ett mycket värdefullt område vid Tjuvberget är en svag nordväst-sluttning som ligger några hundra meter sydväst om östbranten och genomkorsas av Hälsingeleden. Skogen är bördig, olikåldrig och välsluten av 100- till 150-åriga granar. Många träd är grova utan att se särskilt gamla ut. Vid Länsstyrelsens inventering åldersbestämdes dock en måttligt grov gran till 190 år. Skogen är påverkad av tidigare skogsbruksåtgärder, men trots detta finns rikligt med liggande död granved. Även stående död gran förekommer allmänt.

Skogen närmast sjön är till stor del stenig, blockig och lövrik med mycket gråal och asp. Lövrikedomen har troligen till stor del uppkommit efter avverkning av barrträd, bland annat stora granar. I vissa delar är det nästan ren lövskog som är tät och vildvuxen men inte särskilt gammal. En del, mestadels klen, död lövved finns. Nedanför södra delen av branten finns ett område med lövskog som domineras av medelålders asp. Markvegetationen är här närmast lundartad med liljekonvalj, ormbär, getrams, springkorn, hässlebrodd, blåsippa, vitsippa, trolldruva och stinknäva samt buskar som måbär, skogsvinbär, skogstry och tibast. Denna lövrika skog har god potential att på sikt utveckla höga naturvärden knutna till äldre lövträd och död lövved, t ex krävande lavar och vedsvampar som är knutna till sådana substrat.

De allra högsta delarna av berget består till stor del av flacka bergimpediment och innehåller ganska stora ytor med kalt berg utan träd. Skogen är tidigare hårt genomhuggen, vilket har gjort att i princip inga gammeltallar finns kvar och det är ont om död ved. De äldsta träden här når drygt 150 år. På vissa mindre bergknallar på andra delar av Tjuvberget finns dock urskogsliknande tallstrukturer med upp till flera hundra år gamla träd.

Berggrunden i området är blottad längs höjdrönet och består av grå till rödgrå medelkornig till grovkornig, tydligt folierad, granatförande, ådergnejsomvandlad granodiorit. Moräntäcket i området är relativt tunt eller osammanhängande. Området ligger under Högsta kustlinjen och sluttningarna har utsatts för vågornas svallning vilket resulterar i svallande ytskikt och sedimentackumulationer.

Beskrivning av prioriterade bevarandevärden

Naturvärdena är knutna till områdets barr- och blandnaturskogar med riklig förekomst av död ved och gamla träd. Tjuvbergets högsta naturvärden finns i den otillgängliga östbranten samt i granskogen på områdets nordvästsluttning.

I östbranten är skogen gles, talldominerad och urskogsliknande med inslag av ganska småväxta, ca 300-åriga tallar med knotiga grenar. Här finns östvända klippstup och rasmarker med mossbelupna block. Längre ner i sluttningen är skogen bördigare och grandominerad med inslag av tall, björk, sälg samt grov asp och även lågor finns av dessa trädslag. I delar av branten växer sydbergsväxter eller på annat sätt krävande och ovanliga arter såsom skogstry, trolldruva, springkorn, getrams och den rödlistade myskmåran. I ett litet område nära klippväggen i mellersta delen av branten växer några lindar. Av rödlistade kryptogamer finns fynd av de rödlistade arterna rosenticka, gräddticka, violettgrå tagellav och dvärgbägarlav samt signalarterna ullticka, tallticka, skinnlav och korallblylav.

I nordvästsluttningen är naturvärdena kopplade till gammal grandominerad skog där de äldsta granarna är uppemot 200 år. Den rikliga förekomsten av död ved, främst i form av granlågor i olika dimensioner och nedbrytningsgrader, gör att det här finns rödlistade arter som rosenticka, rynkskinn, stjärntagging, gulporing, barrgråtagging, gropticka, ostticka, skinnporing, trädbasdynlav och violettgrå tagellav samt signalarter som kötticka, ullticka, skinnlav, stuplav och bårdlav. Skinnporing som växer i äldre blandskogar på liggande klena stammar av barr- och lövved är en mycket sällsynt art i Sverige och hittills endast känd från ett fåtal lokaler.

Skogen närmast sjön är mycket löv- och örtrik och detta område bedöms ha stor potential att utveckla ännu högre naturvärden.

Tjuvberget har också höga friluftsvärden. Flera stigar finns i området och utsikten från Tjuvberget är mycket fin.

Andra sakförhållanden med betydelse för avgörandet att bilda naturreservat

Tjuvberget finns med i länets naturvårdsprogram (Värdefull natur i Gävleborg, 1997:12) som ett område med mycket högt värde (klass 2).

Inom naturreservatet finns flera nyckelbiotoper och objekt med naturvärde som avgränsades vid Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Området behöver skyddas för att tillgodose behovet av orörda skogsområden och för att bevara skogslevande djur och växter. Området bidrar därmed till att uppfylla miljömålet "Levande skogar" delmål 1 och är ett bra exempel på den typ av områden som ska prioriteras enligt Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Gävleborgs län (Länsstyrelsens rapport 2006:19-21). Länsstyrelsen bedömer att naturreservat är den lämpligaste skyddsformen.

Enligt Bollnäs kommuns översiktsplan (kommunomfattande översiktsplan, 1990) ingår naturreservatet i område för skogsbruk och jordbruk. Bildandet av naturreservatet överensstämmer således inte med kommunens översiktsplan. Kommunen har pekat ut de områden med höga naturvärden som var kända då översiktsplanen antogs. Vid detta tillfälle var inte de höga naturvärdena i detta område kända. Om områdets naturvärden hade varit kända hade området sannolikt varit utpekat som område för naturvård i översiktsplanen, i likhet med många andra områden av samma karaktär. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att naturreservatet inte motverkar intentionerna i översiktsplanen.

Föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med naturreservatet och den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av Hälsingeleden och tillhörande anläggningar.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för Länsstyrelsen eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. avverka skog, utföra annan skogsvårdsåtgärd eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. uppföra byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning,
3. anlägga väg, stig, vandringsled eller parkeringsplats,
4. bedriva vattenföretag, som t ex. att utföra vattenreglering eller leda bort vatten,
5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, dämma, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, muddra, eller på annat sätt skada mark och block,
6. bedriva mineralutvinning,
7. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen,
8. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motortrafik. Undantag gäller för älghugare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt från området vid den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske på så sätt att skador på mark och vegetation minimeras,
9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
10. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart,
11. upplåta mark för idrottsarrangemang, militära övningar eller liknande, undantag gäller orienteringstävling efter samråd med Länsstyrelsen.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av naturreservatet.
2. Uppsättning av informationstavlor.
3. Anläggning och underhåll av parkeringsplats, informations- och vägvisningsskyltar, vindskydd med eldstad, led och stig.
4. Undersökning och dokumentation av mark, vegetation och djurliv.
5. Genomförande av skötselåtgärder som behövs för att uppnå målen med naturreservatet.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motortrafik,
2. ta ved eller elda. Undantag gäller för särskilt anordnade eldningsplatser vid vindskydd där utplaceras eller egen medhavd ved ska användas,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. skada, plocka eller samla in växter, djur (inklusive insekter), svampar och lavar. Bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov är dock tillåten, med undantag för fridlysta och rödlistade arter,
5. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
6. medföra hund som inte är kopplad eller annat okopplat husdjur,
7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,

8. skada fast föremål eller ytbildning såsom att omlagra eller bortföra sten,
9. bedriva bergsklättring,
10. använda området för organiserade tävlingar eller militära övningar, undantag gäller orienteringstävling efter samråd med Länsstyrelsen.

Föreskrifterna 1, 5 och 6 ovan utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet.

D. Bestämmelser om vården och förvaltningen av naturreservatet enligt förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

1. I skötselplanen anges målen med naturreservatet och de ska ligga till grund för dess vård och skötsel.
2. Länsstyrelsen ska vara naturvårdsförvaltare.
3. Naturreservatet ska utmärkas genom förvaltarens försorg enligt svensk standard 03 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar.

Ärendets handläggning

Tjuvberget är ett välkänt sydväxtberg med intressant och rik flora. Det finns beskrivet i länets naturvårdsprogram som ett område med mycket högt värde (Värdefull natur i Gävleborg, rapport 1997:12). Vid Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1996 avgränsades flera nyckelbiotoper och objekt med naturvärde med höga skogliga naturvärden. 2002 kartlade Länsstyrelsen områdets naturvärden och förutsättningar för naturreservatsbildning. Områdets naturvärden bedömdes som mycket höga. För att långsiktigt skydda områdets höga naturvärden föreslog Länsstyrelsen området som naturreservat till Naturvårdsverket, som godkände detta. Våren 2003 bjöd Länsstyrelsen in markägarna till ett informationsmöte där Länsstyrelsen redogjorde för områdets höga naturvärden och utformningen av det framtida skyddet diskuterades. Berörda fastighetsdelar inom naturreservatet värderades 2003 av NAISvefa AB. Förhandlingen med markägarna ombesörjdes av N. A. Stefansson AB. Därefter har förvärv av fastigheter genomförts och uppgörelse om intrångsersättning träffats med markägarna.

Ärendet har remitterats den 8 juni 2009. På remissen har Skogsstyrelsen och Bollnäs kommun svarat att de ser positivt på bildandet av reservatet. Bollnäs norra fiskevårdsförening har inga synpunkter på bildandet av Tjuvbergets naturreservat eftersom det inte föreligger någon påverkan av fiske och

fiskevatten. SGU har tillfört en beskrivning av geologiska förhållanden under områdesbeskrivningen. I övrigt har SGU ingen erinran.

Länsstyrelsens bedömning och intresseprövning

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken andra stycket följer att det i beslutet ska anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Enligt tredje stycket får Länsstyrelsen meddela beslut om nya inskränkningar eller nya skäl för naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får Länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken får Länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet .

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Detta bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurser enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och allmänheten är stora och överväger de negativa effekterna dels för allmänheten och dels för berörda fastighets- och sakägare. I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som

behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Föreskrifterna under punkt C ovan, enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller enligt 7 kap. 30 § miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn över naturreservatet. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Av 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter naturreservatsbildningen statens ansvar.

Av 7 kap. 5 § miljöbalken framgår att om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Förbudet mot att avverka skog, utföra annan skogsvårdsåtgärd eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras på de berörda fastigheterna. Överenskommelse om ersättning enligt 34 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och enligt 31 kap. miljöbalken har därför träffats med berörda sakägare.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen. Se bilaga 6 om hur man överklagar.

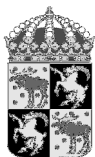
Beslut i ärendet har fattats av tf länsråd Olov Rydberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit enhetschef Ann Gudéhn (föredragande), jurist Caroline Näslund, biolog Carola Ormalm och biolog Helena Persson.

Olov Rydberg

Ann Gudéhn

Bilagor:

1. Skötselplan
2. Översiktskarta
3. Beslutskarta
4. Brytpunktskarta
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Gävleborg

**SKÖTSELPLAN FÖR TJUVBERGETS
NATURRESERVAT**

2009-12-15

Dnr 511-17997-02
83-211

Enheten för skydd av natur

Se sändlista

SKÖTSELPLAN FÖR TJUVBERGETS NATURRESERVAT

BESKRIVNINGSDDEL

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Objektnamn	Tjuvbergets naturreservat
RegDOS-id	21-2014835
Län	Gävleborg
Kommun	Bollnäs
Arealer (från VIC Natur):	Total areal 90,6 ha Därav landareal 89,9 ha Produktiv skogsmark 87,0ha Därav naturskog* 43,2 ha * Areal från Länsstyrelsens naturskogsinventering
Naturtyper landareal (enligt Metrias naturtypskartering KNAS):	Tallskog 28,6 ha Granskog 21,2 ha Barrblandskog 12,0 ha Lövblandad barrskog 20,7 ha Triviallövskog 2,4 ha Hygge 2,2 ha Sötvatten 0,1 ha Våtmark 0,4 ha
Prioriterade bevarandevärden: Markslag Naturtyper Strukturer Växt- och djursamhällen	Skog Tallskog, granskog, blandskog och triviallövskog Gamla träd, grova träd, senvuxna träd, hålträd, stående döda och döende träd, vindfällan och lågor, block, branter Fåglar, kärlväxter, lavar, vedsvampar

Arter (rödlistade, signal- samt andra arter av betydelse) *Arter upptagna på bilaga 1 i Fågeldirektivet, Natura 2000 Rödlistekategori (Gärdenfors, U. (ed.), 2005): CR = akut hotad (critically endangered) EN = starkt hotad (endangered) VU = sårbar (vulnerable) NT = missgynnad (near threatened) DD = kunskapsbrist (data deficient). S1-3 = Signalartsvärde enligt Skogsstyrelsens signalartslista för nyckelbiotopsinventeringen: S3= Mycket högt indikatorvärde S2= Högt indikatorvärde S1= Visst indikatorvärde Friluftsliv	Fåglar Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>* VU Tjäder <i>Tetrao urogallus</i>* Insekter Bronshjon <i>Callidium coriaceum</i> Kärlväxter Trolldruva <i>Actea spicata</i> S3 Tibast <i>Daphne mezereum</i> S2 Myskmåra <i>Galium trifolium</i> VU, S3 Blåsippa <i>Hepatica nobilis</i> S2 Ormbär <i>Paris quadrifolia</i> S2 Lavar Violettgrå tagellav <i>Bryoria nadvornikiana</i> NT, S3 Dvärgbägarlav <i>Cladonia parasitica</i> NT, S3 Kolflarnlav <i>Hypocenomyce anthracophila/castaneocinerea</i> S1 Grynig blåslav <i>Hypogymnia farinacea</i> S2 Skinnlav <i>Leptogium saturninum</i> S2 Stuplav <i>Nephroma bellum</i> S3 Bårdlav <i>Nephroma parile</i> S3 Korallblylav <i>Parmeliella triptophylla</i> S2 Svampar Stjärntagging <i>Asterodon ferruginosus</i> NT, S3 Rosenticka <i>Fomitopsis rosea</i> NT, S3 Gulporing <i>Junghuhnia luteoalba</i> NT Kötticka <i>Leptoporus mollis</i> S2 Gropticka <i>Oligoporus guttulatus</i> VU Skinnporing <i>Oligoporus mappa</i> DD Gräddticka <i>Perenniporia subacida</i> VU, S3 Tallticka <i>Phellinus pini</i> S2 Ullticka <i>Phellinus ferrugineofuscus</i> S2 Rynkskinn <i>Phlebia centrifuga</i> NT, S3 Barrgråtagging <i>Protodontia piceicola</i> NT Ostticka <i>Skeletocutis odora</i> VU, S3 Besöksobjekt, område med höga upplevelsevärden, landskapsbild
--	---

Bebyggelse och anläggningar	Hälsingeleden Stigar Vindskydd vid Hälsingeleden (Utsiktstorn med anslutande vindskydd tillhör inte naturreservatets anläggningar)
-----------------------------	--

1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Tallskogen är svagt brandpåverkad och stubbar efter tidigare plock- och dimensionsavverkningar, de senaste gjorda för knappt 100 år sedan, finns i hela tallskogen. Granskogen är tämligen hårt genomhuggen med gott om gamla avverkningsstubbar, de yngsta uppskattningsvis ca 80 år. Trots detta finns här både en del grova och ganska gamla träd samt gott om död ved, kvaliteter som troligen till största delen utvecklats under de senaste 100 åren. Den lövrika skogen närmast sjön har uppkommit efter avverkning av barrträd, bland annat finns stubbar av stora granar. Ett mindre område i öster där det nu växer yngre lövskog har tidigare nyttjats som åker. Gamla fåbodar i och i anslutning till reservatet visar att området tidigare varit viktigt för bete. En kolbotten inom reservatet och flera lämningar efter kolmilor och kolarkojor strax utanför reservatsgränsen visar på att skogen även har använts för kolframställning.

1.3 Områdets bevarandevärden

1.3.1 Biologiska bevarandevärden

Tjuvberget är mycket varierat med stora höjdskillnader och olika skogstyper. I den östra delen av Tjuvberget finns östvända klippstup med rasmak nedanför. I branten och strax nedanför är skogen gles, talldominerad och urskogsliknande med gott om ganska småväxta, ca 300-åriga tallar. I rasmaken och längre ner övergår skogen successivt i bördig granskog av ris- eller örtristyp. Denna skog är olikåldrig med inslag av 200-åriga granar och lövträd som björk, sälg och grova aspar. Lågor och rotvältor förekommer rikligt. I delar av branten finns sydbergsväxter och på annat sätt krävande och ovanliga kärlväxtarter, bland annat den rödlistade myskmåran. I området finns fynd av de rödlistade kryptogamerna rosenticka, gräddticka, violettgrå tagellav och dvärgbägarlav.

Ytterligare ett mycket värdefullt område vid Tjuvberget är en svag nordväst-sluttning som ligger några hundra meter sydväst om östbranten och genomkorsas av Hälsingeleden. Skogen är bördig, olikåldrig och välsluten av 100- till 150-åriga granar med inslag av äldre träd. I området finns rikligt med både liggande och stående död gran. Vid inventeringar i området har de rödlistade arterna rosenticka, rynkskinn, stjärntagging, gulporing, barrgråtagging, gropticka, ostticka, skinnporing och violettgrå tagellav hittats. Skinnporing som växer i äldre blandskogar på liggande klena stammar av barr- och lövved är en mycket sällsynt art i Sverige och hittills endast känd från ett fåtal lokaler.

Skogen närmast sjön är till stor del stenig, blockig och lövrik med mycket gråal och asp. Lövrikedomen har troligen till stor del uppkommit efter avverkning av en hel del barrträd. Nedanför södra delen av branten finns ett område med lövskog som domineras av medelålders asp. Markvegetationen är här närmast lundartad med liljekonvalj, ormbär, getrams, springkorn, hässlebrodd, blåsippa, vitsippa, trolldruva och stinknäva samt buskar som måbär, skogsvinbär, skogstry och tibast. Denna lövrika skog har god potential att på sikt utveckla höga naturvärden knutna till äldre lövträd och död lövved.

De allra högsta delarna av berget består till stor del av flacka bergimpediment och innehåller ganska stora ytor med kalt berg utan träd. Skogen är tidigare hårt genomhuggen och de äldsta träden här når drygt 150 år. På vissa mindre bergknallar på andra delar av Tjuvberget finns dock urskogsliknande tallstrukturer med upp till flera hundra år gamla träd.

1.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom naturreservatet finns fem fornlämningar (fornminnesregistret nr 126, 131, 159-160, 691, 694, se karta sidan 11). En av dessa är en gammal väg vid namn Tjuvbergsvägen (nr 159-160) som sträcker sig genom områdets sydvästra del. Vägen är känd sedan 1700-talet, först som en stig som därefter (1815) byggdes ut till en väg. Vägen sammanfaller med Hälsingeleden inom naturreservatet. Norr om Hälsingeleden, vid en gammal stig på berget, finns en vilsten (nr 691) som troligen använts sedan 1700-talet. Enligt sägen har stenen utnyttjats som vilsten av folk som använt stigen, men platsen sägs även ha använts av tjuvar som rånplats. Tjuvarna ska ha gömt sig under ett större block i närheten och väntat på förbipasserande som vilade sig vid stenen. En grotta som bildats genom sprickbildning i berget (nr 131) sägs också ha använts av rövare på 1700-talet. Enligt fornlämningsregistret blev rövarbandet gripna utanför denna grotta. Strax utanför berget, i sjön, ska enligt berättelse en hink full med silvermynt i en kopparkittel ha blivit sänkt mellan Uppegårds och Svedjerne då det var bovar i trakten. Inom reservatets östra del finns en plats där det tidigare stått en fäbod (nr 126). Denna var en höstfäbod tillhörande Hertsjö och kallades Jokums Nygårds och övergavs omkring 1900. I anslutning till fäboden finns även en igenväxt åker. Ytterligare en fäbod (127) finns på gränsen till reservatet. Inom reservatet finns även lämningar efter en kolmila (nr 694).

1.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området är av stort intresse för friluftslivet. Hälsingeleden går genom södra delen av naturreservatet. På Tjuvbergets topp är utsikten fantastisk. Mindre stigar går genom flera andra delar av naturreservatet. En orienteringskarta där Tjuvberget är med som en del har upprättats av Rehns BK (2005) som också har anordnat orienteringstävlingar i området.

1.4 Källförteckning

- Värdefull natur i Gävleborg, 1997, Rapport 1997:12, Länsstyrelsen i Gävleborg
- Nyckelbiotopsinventering, 1997, Skogsstyrelsen
- Tjuvberget inventeringsrapport, 2002, Länsstyrelsen i Gävleborg
- Wallén, P, 2004, Tjuvberget söder om Bollnäs, VÄX 2/04, s 6-9
- Gärdenfors, U. (ed.), 2005, Rödlistade arter i Sverige, Artdatabanken, SLU, Uppsala
- Nitare, J, 2005, Signalarter – indikatorer på skyddsvärd flora över kryptogamer, Skogsstyrelsen
- Strategi för formellt skydd av skog i Gävleborgs län, 2006, Rapport 2006:19-21, Länsstyrelsen i Gävleborg
- Fornminnesregistret, digital information, Länsstyrelsen i Gävleborg

PLANDEL

2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreservatet är indelat i fyra skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras. Skötselområdena är:

1. Barr- och blandskog med fri utveckling
2. Lövrik skog med begränsad skötsel
3. Skötsel av fornlämningar
4. Friluftsliv och skötsel av anordningar

Skötselplanens skötselområde 1: Barr- och blandskog med fri utveckling, 82,5 ha

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Utbredningen av barr- och blandnaturskog är 82,5 ha
- Gamla träd förekommer med minst 20 st per ha
- Död ved förekommer med minst 20 m³/ha på normal till bördig skogsmark och minst 10 m³/ha på svag mark. Den döda veden representerar alla olika nedbrytningsstadier och nybildas successivt
- Minst 10 av följande 14 arter förekommer inom området; tjäder, tretåig hackspett, myskmåra, rosenticka, gräddticka, rynkskinn, stjärntagging, gulporing, barrgråtagging, gropticka, ostticka, skinnporing, violettgrå tagellav och dvärgbägarlav

Skötselåtgärder

Områdets naturvärden ska bibehållas och utvecklas genom fri utveckling.

Skötselplanens skötselområde 2: Lövrik skog med begränsad skötsel, 8,3 ha

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Utbredning av triviallövskog och lövblandad barrskog är 8,3 ha
- Andelen lövträd utgör minst 50 % av grundytan
- Död ved förekommer med minst 20 m³/ha
- Minst 3 av följande 4 arter förekommer inom området; ormbär, blåsippa, trolldruva och tibast
- Minst fyra signalarter av kryptogamer knutna till lövskog finns i skötselområdet

Skötselåtgärder:

Yngre gran kan vid behov ringbarkas och/eller fällas för att behålla en hög andel lövträd.

Skötselplanens skötselområde 3: Skötsel av fornlämningar

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Källargrund på fäbod och rest efter kolmila ska vara väl synliga.

Skötselåtgärder:

Slyröjning vid fäbodgrund och kolmila

Skötselplanens skötselområde 4: Friluftsliv och skötsel av anordningarBevarandemål:

- Naturreservatets gränsmarkeringar är väl markerade
- Tre väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturreservatet finns (för placering se skötselkarta anläggningar)
- En väl underhållen parkering finns (för placering se skötselkarta anläggningar)
- Vägvisning till naturreservatet från parkeringen finns
- Vägskyltning till naturreservatet finns
- Ett vindskydd med eldstad är väl underhållet och försett med ved (för placering se skötselkarta)
- Den del av Hälsingeleden som går genom naturreservatet är väl underhållen
- En stig till Tjuvbergets topp från parkeringen är väl markerad och underhållen

Skötselåtgärder: Naturreservatets gränser markeras i terrängen. Tre informationsskyltar tas fram och sätts upp (för placering se skötselkarta)

anläggningar). Parkering anläggs. Vägskyltar till naturreservatet placeras ut. Vägvisningsskyltar från parkering till naturreservat sätts upp. Stig till Tjuvbergets topp från parkeringen markeras i terrängen. Anordningar inom naturreservatet sköts därefter vid behov.

3. Uppföljning

3.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Av Länsstyrelsen tillförordnade naturbevakare eller andra anlitade entreprenörer ansvarar för årlig dokumentation och rapportering till Länsstyrelsen av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts. Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning och utvärdering av genomförda skötselåtgärder sker.

3.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Gränsmarkering
- Informations- och vägvisningsskyltar
- Parkeringsplats och tillfartsväg
- Vindskydd med eldstad (Sköts av Bollnäs kommun)
- Led och stig

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs var 12:e år för:

- Förekomst av död ved
- Förekomst av gamla träd
- Andelen lövträd i skötselområde 2
- Förekomst av arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs var 24:e år för:

- Utbredning av naturtyper

Parametrar och mått framgår av preciseringarna av bevarandemålen för respektive skötselområde.

4. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritering	Finansiering
Markering och underhåll av gränser	Initialt och därefter vid behov	Se beslutskarta	1	Skötselanslaget
Ta fram, sätta upp och underhålla informationstavlor	Initialt och därefter vid behov	Se skötselkarta	1	Skötselanslaget

Anläggning och underhåll av parkering	Initialt och därefter vid behov	Se skötselkarta	2	Skötselanslaget
Vägskyltning till parkering	Initialt och därefter vid behov	Från väg	2	Skötselanslaget
Ta fram, sätta upp och underhålla vägvisningsskyltar	Initialt och därefter vid behov	Vid stigmorsningar längs väg från parkering till reservatet	2	Skötselanslaget
Underhåll av vindskydd med eldstad inklusive vedförsörjning	Vid behov	Vid Hälsingeleden	1	Bollnäs kommun
Underhåll av Hälsingeleden	Vid behov	Hälsingeledens sträckning	1	Bollnäs kommun
Markering och underhåll av stig till Tjuvbergets topp	Initialt och därefter vid behov	Från Parkeringen till toppen på Tjuvberget	2	Skötselanslaget
Ringbarkning och/eller fällning av yngre gran	Vid behov	Skötselområde 2	3	Skötselanslaget
Uppföljning av gränsmarkering, informations- och vägvisningsskyltar, parkeringsplats, vindskydd med eldstad, led och stig	Varje år	Hela reservatet	1	Skötselanslaget
Uppföljning av död ved, gamla träd, arter och andelen lövträd	Vart 12:e år	Hela reservatet	2	Skötselanslaget
Uppföljning av utbredning av naturtyper	Vart 24:e år	Hela reservatet	2	Skötselanslaget
Slyröjning vid fäbodgrund och kolmila	Initialt och därefter vid behov	Skötselområde 3	2	Skötselanslaget

5. Revidering

Skötselplanen gäller tillsvidare men det är lämpligt att revidera den var 10:e år.

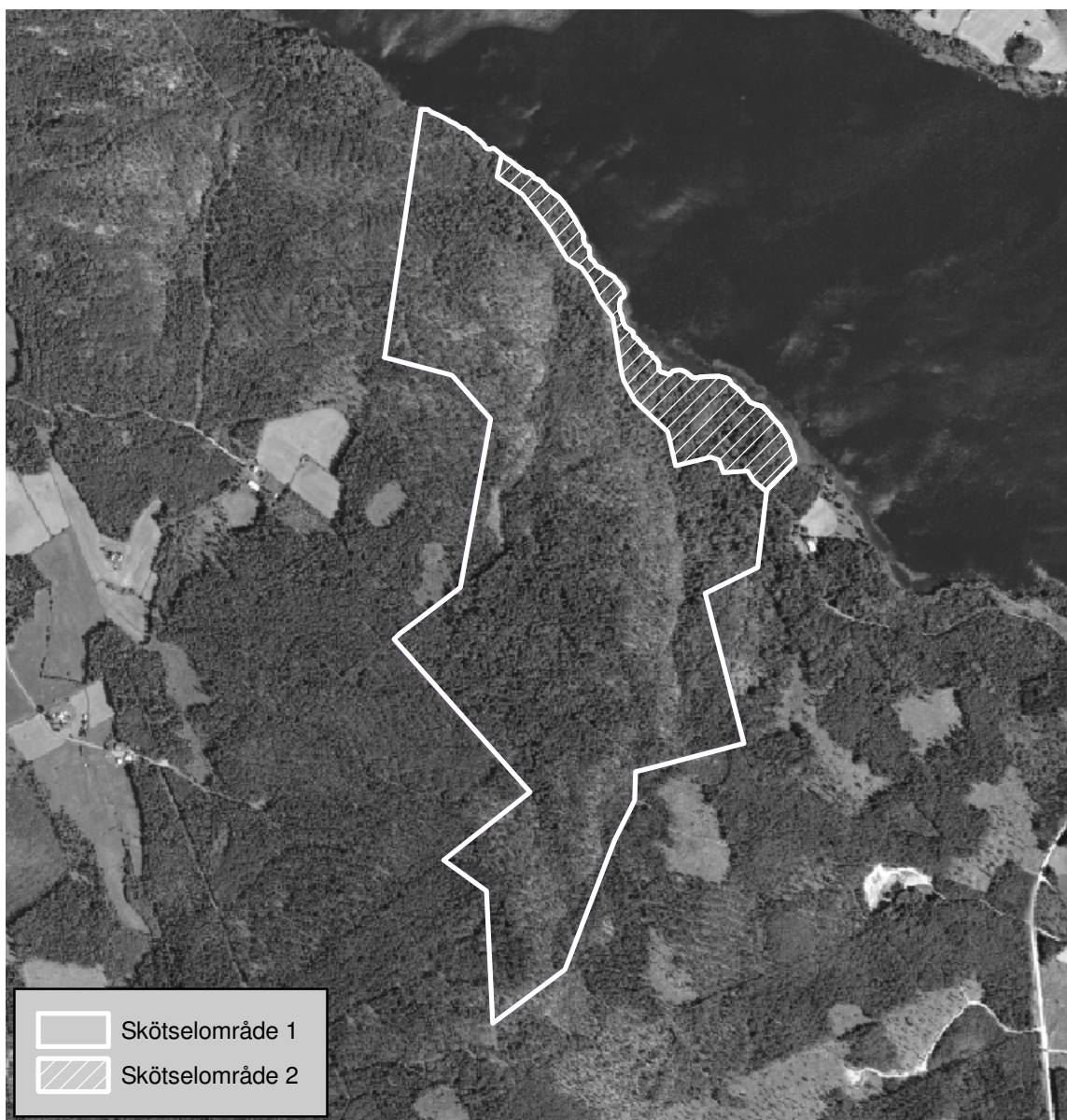
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör skötselplan
2009-12-15

511-17997-02
83-211

9 (11)

Tjuvbergets naturreservat Skötselområdeskarta

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:15 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-ortofoto ärende 106-2004/188-X

Karta tillhörande skötselplan för Tjuvbergets naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

Centrumkoordinater X: 6796763 Y: 1530729

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

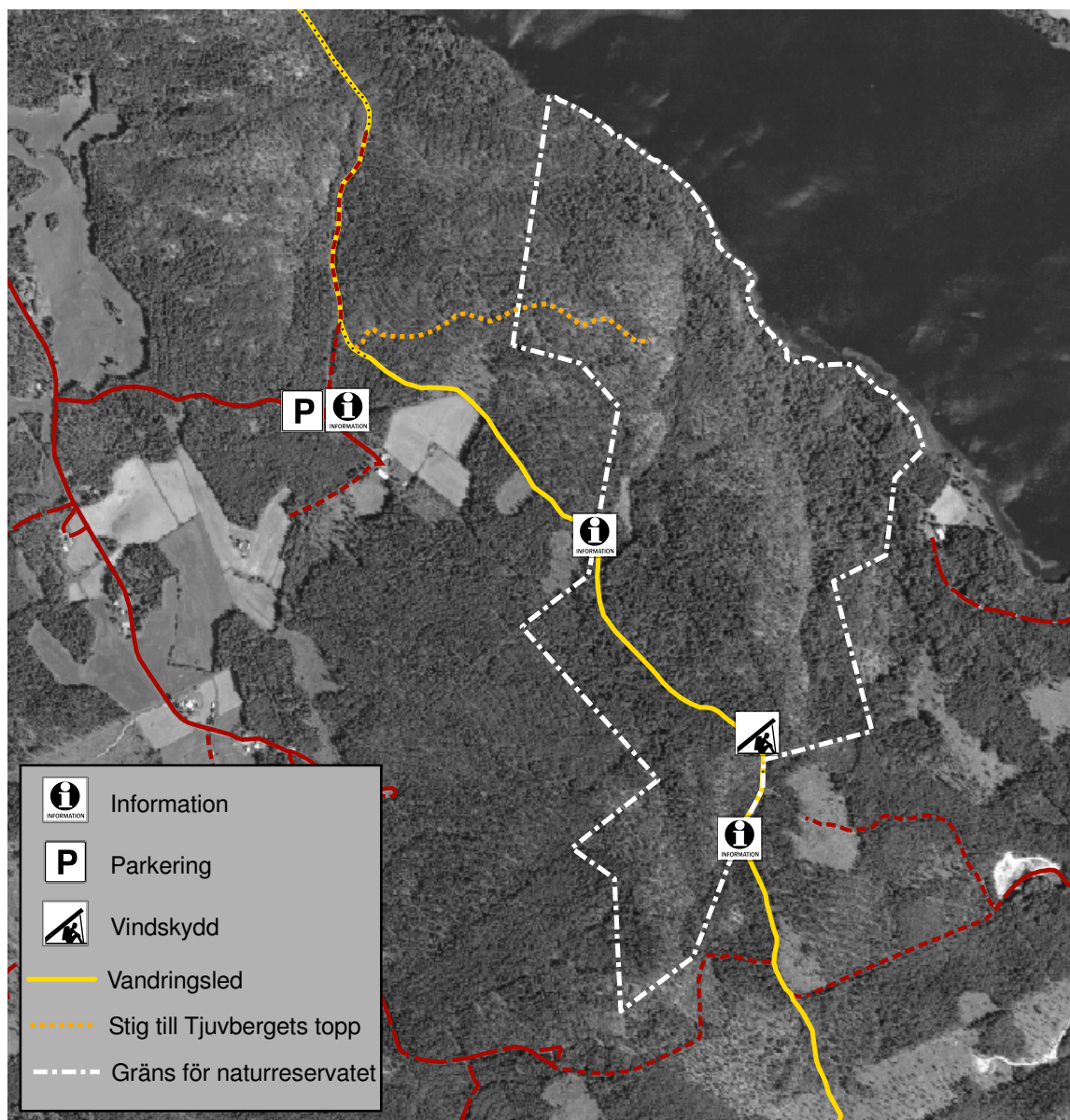
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör skötselplan
2009-12-15

511-17997-02
83-211

10 (11)

Tjuvbergets naturreservat Skötselkarta anläggningar

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:15 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-ortofoto ärende 106-2004/188-X

Karta tillhörande skötselplan för Tjuvbergets naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

Centrumkoordinater X: 6796763 Y: 1530729

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör skötselplan
2009-12-15

Dnr 511-17997-02
83-211

11(11)

Tjuvbergets naturreservat Karta över fornlämningar

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:15 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-ortofoto ärende 106-2004/188-X

Karta tillhörande skötselplan för Tjuvbergets naturreservat
Gränsen är inmätt i fält
Centrumkoordinater X: 6796763 Y: 1530729

Gräns för naturreservatet

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut
2009-12-15

511-17997-02
83-211

Bilaga 2

Tjuvbergets naturreservat Översiktskarta

Bakgrundskarta: Vägkartan

Centrumkoordinater X: 6796763 Y: 1530729

Skala 1:100 000

Tjuvbergets naturreservat

0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometer

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-vägkartan ärende 106-2004/188-X

Postadress

Besöksadress

Telefon

Faxnummer

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

026-17 10 00

026-17 13 16

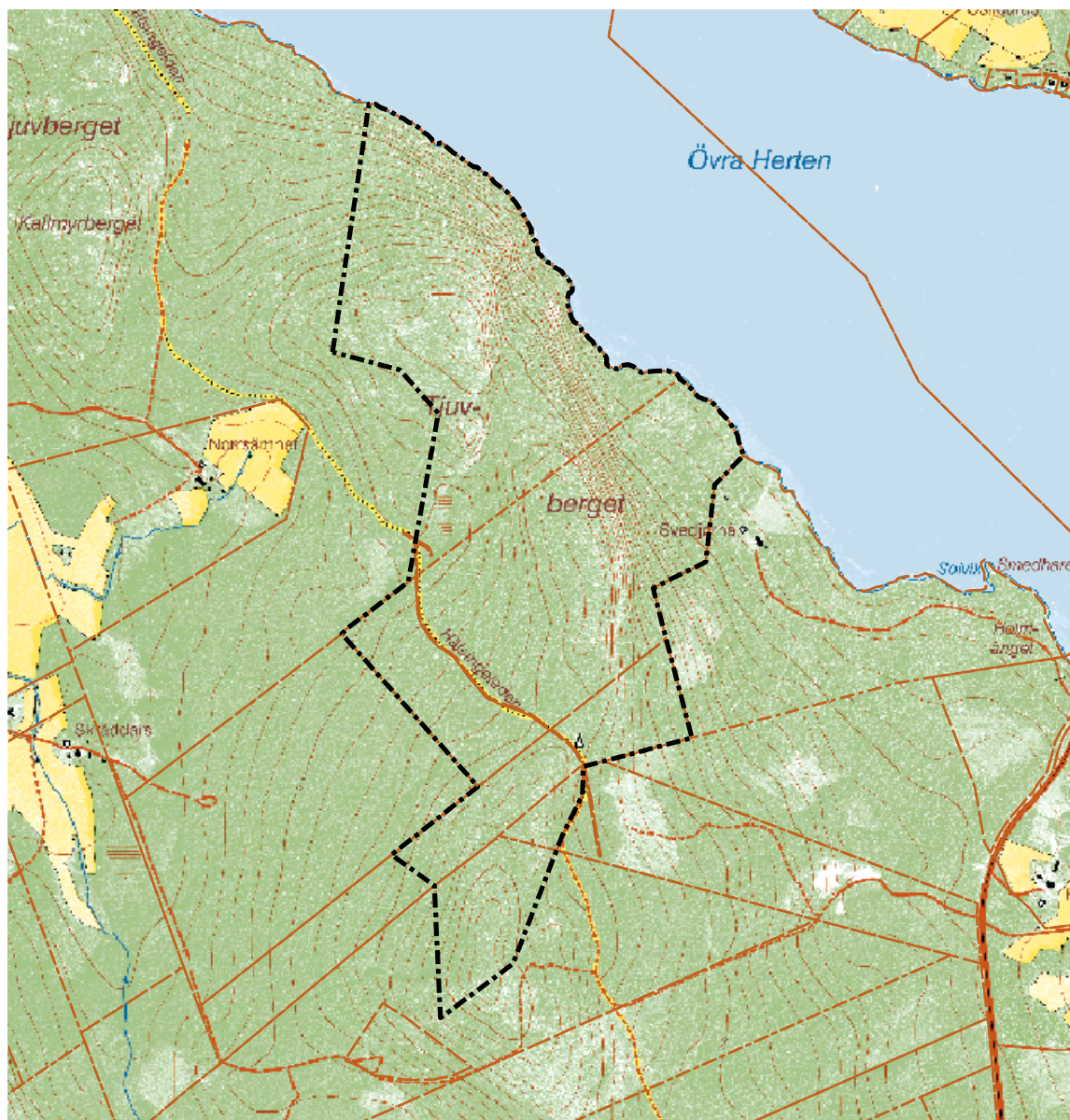
gavleborg@lansstyrelsen.se

511-17997-02
83-211

Tjuvbergets naturreservat

Beslutskarta

Beslutskarta för Tjuvbergets naturreservat
Gränsen är inmätt i fält
Centrumkoordinater X: 6796763 Y: 1530729

----- Gräns för naturreservatet

----- Fastighetsgränser

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

LANTMÄTERIET

Karta

2009-01-23

Ärende

Naturreseptatet Tjuvberget

Kommun: Bollnäs

Län: Gävleborg

Benny Andersson

Lantmäteringenjör

Aktbilaga: KA

Ärendenr: X03326

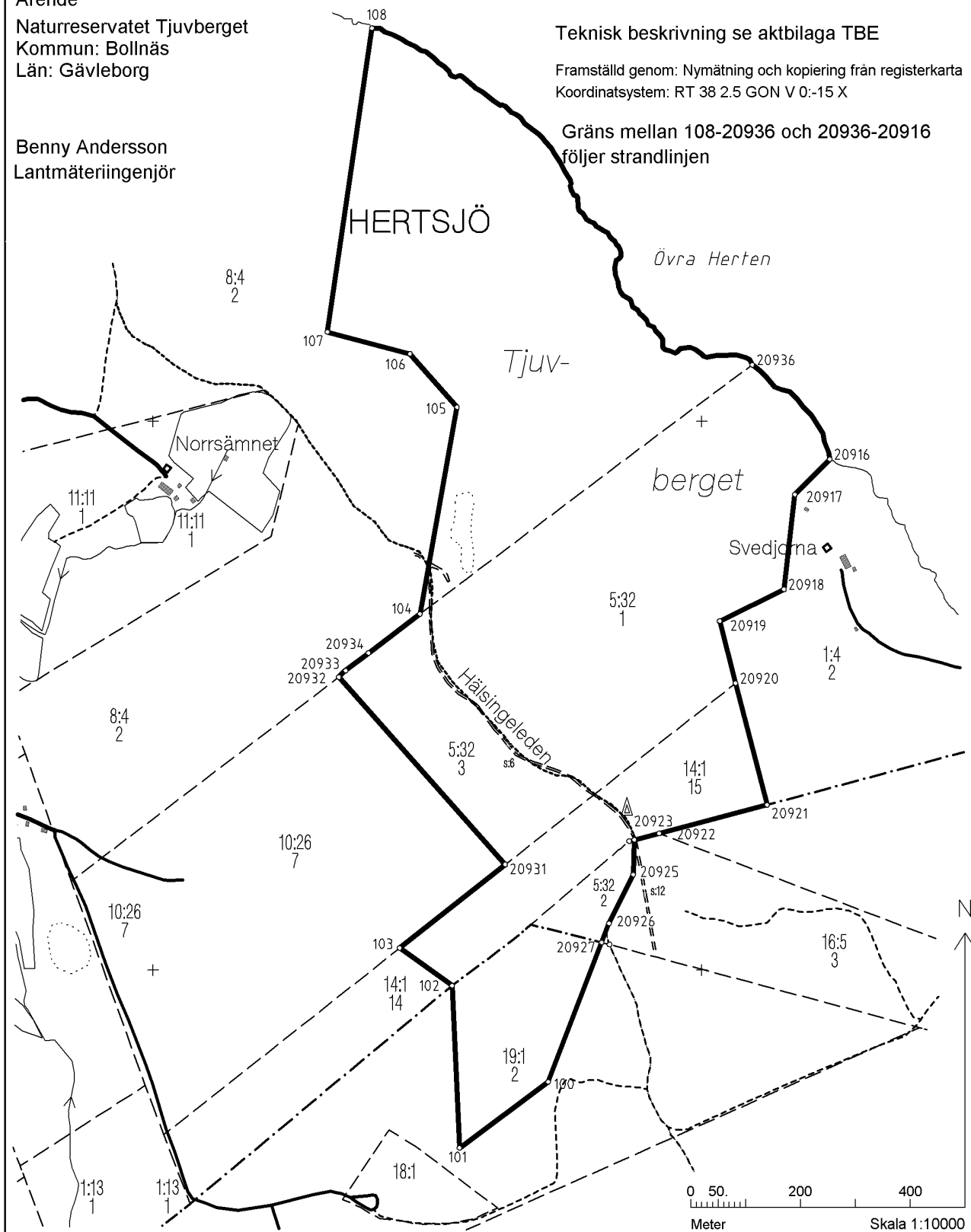
Orig.format: A4S

Teknisk beskrivning se aktbilaga TBE

Framställd genom: Nymätning och kopiering från registerkarta

Koordinatsystem: RT 38 2.5 GON V 0:-15 X

Gräns mellan 108-20936 och 20936-20916
följer strandlinjen

Teknisk beskrivning

2009-01-23

Ärendenummer

X03326

Lantmäteringenjör

Benny Andersson

Ärende Naturreservatet Tjuvberget

Bollnäs kommun

Gävleborgs län

Koordinatsystem Koordinatförteckning i system RT 38 2.5 GON V 0:-15 X**Koordinatkvalitet** Inre 25 mm, Yttre 1000 mm

Punktnummer	X	Y	Markering
100	6795796.20	1530719.97	Rör i mark
101	6795675.95	1530558.71	Rör i berg
102	6795971.78	1530544.94	Träpåle
103	6796040.39	1530449.53	Träpåle
104	6796649.19	1530486.67	Träpåle
105	6797026.16	1530553.93	Träpåle
106	6797123.05	1530468.40	Träpåle
107	6797162.87	1530317.85	Träpåle
108	6797716.71	1530399.14	Träpåle
20916	6796931.00	1531233.35	Rör i mark
20917	6796866.58	1531169.77	Rör i mark
20918	6796693.90	1531150.00	Rör i mark
20919	6796635.97	1531032.65	Rör i mark
20920	6796522.84	1531061.71	Råsten
20921	6796301.14	1531119.18	Råsten
20922	6796248.97	1530922.41	Råsten
20923	6796237.46	1530877.17	Rör i sten
20925	6796174.00	1530875.17	Rör i mark
20926	6796085.29	1530831.04	Rör i mark
20927	6796050.27	1530817.56	Rör i mark
20931	6796192.27	1530641.97	Råsten
20932	6796533.94	1530338.66	Råsten

Punktnummer	X	Y	Markering
20933	6796545.87	1530350.91	Råsten
20934	6796577.72	1530392.70	Råsten
20936	6797103.23	1531092.21	Råsten

Framställd genom Nymätning och kopiering från registerkarta

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni göra det *skriftligen* hos **Regeringen, miljödepartementet**.

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till Länsstyrelsen, 801 70 Gävle.

Skrivelsen med överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet.

Om överklagandet kommer in för sent kan det inte tas upp till prövning.

Ni skall i överklagandet ange vilket beslut Ni överklagar, vilken ändring Ni vill ha och vilka skäl Ni har för ändringen.

Ange Ert namn samt skriv under överklagandet.

Vill Ni veta mera om hur man överklagar kan Ni ta kontakt med Länsstyrelsen, telefon 026-171000.

UPPLYSNINGAR

Regeringen prövar efter överklagande beslut av statliga myndigheter i frågor som rör bildande av naturreservat, utom frågor om ersättning, (18 kap 1 § miljöbalken).

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Fiskeriverket får överklaga beslut om bildande av naturreservat (40 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Beslut om bildande av naturreservat får även överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot samt den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av rätten att överklaga enligt bestämmelser i rättegångsbalken (16 kap 12 § miljöbalken).